

Nucli urbà de Sant Vicenç de Castellet

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Vicenç de Castellet. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Emplaçament A l'extrem sud del Bages, al peu de la carretera Manresa-Abrera.

Coordenades:

Latitud: 41.66559
Longitud: 1.86384
UTM Est (X): 405414
UTM Nord (Y): 4613272

Classificació

Número de fitxa 08262-1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPAC nº 17141
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Mur de cal Castaño Vell](#)

[Cal Ginferrer](#)

[Sant Joan de Baix](#)

[Sant Joan de Dalt](#)

Fàbrica Soler

Fàbrica Balet

Arxiu Municipal de Sant Vicenç de Castellet

Carrer Montseny 6

La Torre

La Torre d'en Bernat

Barri de les Roques

Autoria de la fitxa

María del Agua Cortés Elía

Data de registre de la

dt., 25/05/2004 - 02:00

fitxa:

Descripció

El municipi de Sant Vicenç de Castellet està situat al sector meridional del Bages, per ell discorre el Llobregat en direcció nord-sud, que ha configurat la vall al·luvial on es localitza el municipi. Aquesta conca d'erosió, limita al nord amb els relleus tabulars de Castellgalí, a l'est amb la serralada de Vallhonesta i a l'oest amb la de Castellet. El relleu és força pla, amb variacions d'altitud que oscil·len entre el 200 i els 600 metres. Es distingeixen clarament 7 zones al terme, delimitades per la seva evolució històrica i relació geogràfica amb el territori: el poble de Sant Vicenç, en el que podem distingir el nucli antic, el Raval de les Roques (Altes i Baixes) i el barri de la Balconada; el Clot i Raval Nou; Castellet amb el barri de la Farinera i el polígon industrial al seu entorn; Clot del Tufau, depenent eclesiàsticament i relacionat geogràficament amb Castellgalí; Serrat de la Beguda, depenent eclesiàsticament de Castellbell; Vallhonesta, amb una independència històrica clara fins el segle XVIII; Boades, amb relació geogràfica amb Castellgalí. Cal destacar que l'estructura territorial queda partida pel pas del riu Llobregat que divideix el territori en dues zones clarament diferenciades. La població està bàsicament concentrada al poble, mentre que a la resta és disseminada en masies, formant tres nuclis de masos, el de Vallhonesta, el del Clot del Tufau i el Serrat de la Beguda. Podem dir que al poble hi ha una certa qualitat urbanística, ja que els edificis generalment no excedeixen de dos pisos. Pel que fa al poblament disseminat, ha experimentat un lleuger increment els darrers anys amb la restauració de masies dels petits nuclis de Vallhonesta, Clot del Tufau i Serrat de la Beguda, fonamentalment com a primeres residències. Les masies de Sant Vicenç es van configurar entorn a l'economia agrícola de la zona, marcada per l'explotació de la vinya. Hi ha alguns grans masos dels que depenien altres petites cases de rabassaires que explotaven la terra. Entre els masos més importants destaquen Els Fabrers, can Cases, can Fiter (a la zona del Clot del Tufau); can Marcet, can Forns, Sant Jaume, can Serra, les Vinyes (a Vallhonesta); el Clot de la Serra, can Solé (a el Clot); Ginferrer, Sant Joan de Dalt (al poble); les Vives (a la Farinera). Pràcticament tots els masos tenen tines que tipològicament es poden situar entre els segles XVII-XVIII, així com barraques de vinya escampades per les terres que explotaven i que confereixen una característica destacable al territori. El nucli urbà està marcat pel pas de les dues vies de tren que parteixen el casc urbà, i delimitat pel pas del riu Llobregat i la carretera C-55, i per l'autopista C-16. Hi destaquen sis barris molt ben diferenciats per aquestes divisions: el nucli antic que manté una estructura reticulada (entre l'Avinguda Secretari Canal, el Passatge dels Catalans, cal Balet i la via de Renfe), el Barri de les Roques (entre la via de Renfe, el bosc de Sant Joan de Dalt, el Torrent de cal Sant Joan, i la Balconada), el barri de l'institut (delimitat per la via de Renfe i el Torrent de cal Sant Joan fins a la sortida de la carretera del Pont de Vilomara), el barri del Dr. Trias centrat en aquest carrer (delimitat per la via de Renfe, l'Avinguda Secretari Canal, la via dels Catalans, i el magatzem de Potasses), el barri que queda entre el Llobregat i la via dels Catalans, la Balconada (barri nou de xalets), el barri de la Farinera (a l'altre banda del Llobregat, i on hi ha crescut un polígon industrial). L'estructura urbana és majoritàriament de cases de planta i dos pisos, que s'ha mantingut també en l'obra nova. Hi ha un important nombre de cases construïdes durant els anys 20 i 30 del segle XX, que mantenen unes característiques molt concretes d'aquesta època entre el modernisme i l'art decó. Destaca la presència de diferents places i zones verdes repartides per tot el nucli, així com l'estructura de carrers en retícula, fet que mostra la modernitat del

nucli.

Observacions:

El municipi compta amb un Pla General d'Ordenació Urbana de 27-7-1983.

Història

La història de Sant Vicenç de Castellet és la de dos nuclis que es van mantenir diferenciats fins el segle XIX: Castellet i Vallhonesta. El lloc de Castellet és documentat des del 1001, data en que apareix esmentat el castell en una butlla del papa Silvestre II al bisbe Sal·la d'Urgell. Les primeres notícies de l'església de Santa Maria de Castellet són del 1205, essent l'actual edifici del segle XIII i construït sobre el més antic pre-romànic. L'edifici romànic fou molt modificat l'any 1884. De l'església procedeix una talla romànica de la Mare de Déu de Castellet que es guarda al mas Les Vives. L'enclau de Vallhonesta es va mantenir com a municipi diferenciat del de Castellet. Conserva encara el seu caràcter rural d'origen medieval, i la seva ubicació l'ha consolidat com una de les portes d'entrada del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Era un domini comtal que el 1115 apareix infeudat als Guàrdia de Montserrat com a Castlans. Aquest nucli rural de Vallhonesta conserva una part molt important del patrimoni del municipi. En destaca l'ermita romànica de Sant Pere, construïda el segle XI amb ampliacions del XIII, parròquia del terme fins el 1592 en que passà a ser sufragania de Sant Vicenç de Castellbell fins el 1685 en que passà a Sant Vicenç de Castellet. També el pas del camí Ral Barcelona-Manresa ha sigut un important element en la història de la zona des de l'Edat Mitjana. En quant a la morfologia urbana del poble, aquesta és totalment moderna i està lligada estretament al procés d'industrialització que es viu al segle XIX, i més concretament a partir de la dècada dels 1860-70, que es quan el poble comença a créixer gràcies a la instal·lació de fàbriques tèxtils que aprofiten l'aigua del riu com a força motriu. Un altre estímul pel desenvolupament va ser la construcció del ferrocarril Barcelona-Zaragoza. A finals del segle XIX Sant Vicenç era un nucli molt petit concentrat al voltant de l'antiga església parroquial ja desapareguda; hi havia la casa cal Castaño, el Raval de les Roques i el Raval Nou, les pairalies de Sant Joan de Dalt, Sant Joan de Baix i Ginferer, i algunes cases repartides pel terme entre les que trobem cases importants com Les Vives. L'any 1871 es comencen a urbanitzar carrers al nou nucli urbà: Castellet, Sobrerroca i Migdia (Llibre d'actes de l'Ajuntament, 23 de juny de 1871. AMSVC), carrers que formen una estructura reticulada tallada per les dues línies fèrries que divideixen la població en diversos sectors. Aquesta urbanització és possible gràcies a la Desamortització que va provocar la subhasta, a finals del 1859, de les terres de l'antiga heretat de Castellet que llavors pertanyia a l'Hospital de la Santa Creu. Bona part va ser comprada per pagesos benestants, alguns dels quals van cedir terres per equipaments del poble, com és el cas de la zona on es troba l'Ajuntament. La construcció dels ferrocarrils (Barcelona-Zaragoza al 1850; Catalans al 1924), el pont sobre el Llobregat al 1923; l'establiment de fàbriques (Mercader, 1850; Castells, 1870; Balet Vendrell, 1861; Armengol, 1893), va propiciar aquest augment de població i creixement del poble. En definitiva, la seva situació privilegiada, vora el riu, lloc de pas de vies de comunicació (ferrocarril, carretera), han estat factors claus per al seu desenvolupament.

Bibliografia

AA.VV. (1981). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Vol. El Bages, el Berguedà i el Solsonès. Ed. Enciclopèdia Catalana. CANAL, P., VILA, M. (1986). Sant Vicenç de Castellet des de l'antiguitat als nostres dies. Llibreria Sobrerroca, Manresa, 3^a ed. SUADES, J; i altres. (1986). "Sant Vicenç de Castellet" dins Ferrer i Alòs, Llorenç (coordinador). Història del Bages, col·lecció Història de les Comarques de Catalunya. Manresa, Parcir Edicions. AA.VV. (1985). Catalunya Romànica. Vol. XI, El Bages. Fundació Enciclopèdia Catalana.

